

Lut RUBBENS

Gewezen palliatief verpleegkundige en auteur

Ze noemt zich bevoorrecht. Is verplegen immers niet het allermooiste beroep? Na een kwarteeuw op diverse diensten stapte Lut RUBBENS (60) over naar de palliatieve zorg. Ze werkte elf jaar op het ritme van mannen en vrouwen voor wie het einde als het ware aan het voeteneind staat. Vanuit die ervaring schreef ze *Het leven en hoe wij er afscheid van nemen*.

‘We zouden voller leven als we het sterven minder negeren’

Jozefien VAN HUFFEL

Bij een interview in de huiskamer horen niet zelden thee en koekjes, maar Lut RUBBENS doet met haar ontvangst een stap verder. „Jonge mensen eten niet zoveel. Heb ik geen gelijk?” Ze schuift de mand met boterkoeken dichterbij. En illustreert zo meteen een beetje wat ze ergens schrijft: „Als ik al tot een fanclub zou willen behoren, dan zou het tot deze zijn: de club waar mensen bezorgd zijn om anderen, zonder enige bijbedoeling.”

–Hoe vond u uw droombaan?

Ik kom uit een arbeidersgezin en mijn vader was een strenge man. Het gevolg was dat verpleegkunde een van de zeldzame studierichtingen was die ik als meisje mocht kiezen. Gaandeweg leerde ik het beroep echter meer appreciëren, tot ik besefte dat het een van de mooiste is die er bestaan. Enerzijds kun je je verpleegtechnisch levenslang ontwikkelen, anderzijds zijn er de ontmoetingen. Wat er achter de zieke mens schuilt, is zo belangrijk.

De gerichtheid op en het contact met anderen is voor mij misschien wel de gelukkigste manier om in het leven te staan. Dienstbaarheid leert je omgaan met je eigen beperkingen en voorkomt dat je verzinkt in een egocentrische poel. Helaas draait het in onze tijd vooral om jezelf verwennen en kiezen voor jezelf. Er wordt ook veel geschreven over geluk, maar dat leidt vooral tot frustratie. Geluk ontstaat uit wat je voor anderen kunt doen.

–Stapte u daarom over naar de palliatieve?

Je kunt in elke ziekenhuisafdeling veel doen. Ik werkte bijvoorbeeld zeven jaar bij de dienst radiotherapie, waar kankerpatiënten bestraling krijgen. Dat is een hoogtechnologische omgeving, die daarom kan afschrikken. Juist daar kan een meer dan beleefde groet en wat warme nabijheid heel wat betekenen. Maar toch had ik het gevoel dat ik nog meer kon doen.

Ik kreeg door de jaren heen belangstelling voor het spirituele, existentiële lijden aan het levenseinde. Vaak wordt dat verengd tot het religieuze en beschouwd als de taak van de pastor. Wat in ons innerlijke omgaat, laat zich echter niet vangen in kantooruren. De moeilijkste vragen komen naar boven als de bezoekers weg zijn, als het donker wordt of tijdens de

Lut Rubbens: „Ik geloof, maar vorm me geen beeld van het grotere geheel. Ons denken is te beperkt.” © Frank Bahn Müller

verzorging. Het fysieke naakt zijn nodigt op de een of andere manier uit vragen en twijfels te verwoorden. Op die momenten hebben mensen nood aan echte nabijheid, aan iemand die tijd voor hen maakt en luistert naar wat ze kwijt willen. Je moet mee in de onmacht gaan staan, maar niet mee ondergaan in het verdriet.

„In de laatste levensfase zit veel wijsheid, die je ook naar het hele actieve leven kunt doortrekken”

–Wat leerde u persoonlijk van mensen aan het eind van hun leven?

Het sterven confronteert je met je eigen binnenkant. Ik denk dat het me vooral alert houdt in mijn relatie met anderen en me milder stemt. We beoordelen elkaar snel en nemen woorden als *ambetanterik* in de mond, maar aan het sterfbed leer je dat niet iedereen evenveel geluk heeft en dat

we slechts ten dele in handen hebben hoe ons leven verloopt.

Het leven eindigt echter niet als je als zieke de palliatieve afdeling betreedt. Er kunnen aan het eind nog hele mooie dingen gebeuren. Alleen al het verwoorden van pijn en verdriet kan een vorm van troost of gemoedrust brengen of iemand naar een andere conclusie leiden.

–Waarom besliste u een boek te schrijven?

Ik wilde allereerst de herkenbaarheid van het sterven onder woorden brengen. De laatste levensfase is een intieme tijd, die geen camera's of nieuwe contacten verdraagt. Daardoor hebben we er slechts een vaag beeld van. Als je het spirituele lijden echter los ziet van de individuele situatie, blijkt het universeel. Elk sterven is het eerste en het enige. Iedereen heeft het moeilijk met het uit handen geven van de controle en het loslaten van wat hen dierbaar is.

Er zit zo veel wijsheid in de laatste levensfase, die je ook naar je actieve leven kunt vertalen. Eigenlijk zouden mensen af en toe gestructureerd hun leven moe-

ten pauzeren. Dan zouden ze zich kunnen afvragen wie en wat er waardevol zijn voor hen op dat moment en hoe groot hun drang naar onvergankelijkheid is. We zouden een veel voller en rijker leven hebben als we minder zouden negeren dat het sterven intrinsiek is aan ons mens-zijn. En het is een misvatting dat dat ons mistroostig of melancholisch zou maken.

–Welke plek krijgen religieuze vragen?

„Er is iets” en „er is niets” zijn krachtige beweringen, maar aan het eind komen ze in een ander licht te staan. We staan voortdurend in het spanningsveld tussen weten en geloven. Ik herinner me bijvoorbeeld een priester die aan het einde vooral ontzettend nieuwsgierig was. Zelf geloof ik in een God, in het feit dat de mens betekenis heeft in een groter geheel, maar ik probeer me er geen beeld van te vormen. Het menselijke denken is daarvoor te beperkt.

Lut Rubbens, *Het leven en hoe wij er afscheid van nemen*, Davidsfonds, Leuven, 2014, 254 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 5908 555 8.